

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра грунтознавства, фізичної географії і земельного кадастру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
(Ірина ЛОМАЧИНСЬКА)
«15» листопада 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Землепорядне проектування

Рівень вищої освіти:	<u>Перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань:	<u>19 Архітектура та будівництво</u>
Спеціальність:	<u>193 Геодезія та землеустрій</u>
Освітньо-професійна програма:	<u>«Землеустрій та кадастр»</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Землевпорядне проектування». Одеса:
ОНУ, 2026. 20 с.

Розробники:

*Буяновський Андрій Олександрович – кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри ґрунтознавства, фізичної географії і земельного кадастру
Сичук Олексій Сергійович – доктор філософії з географії, викладач кафедри
ґрунтознавства, фізичної географії і земельного кадастру*

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ґрунтознавства, фізичної
географії і земельного кадастру

Протокол № 01 від "03" 09 2026 р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) А.Б. (Андрій БУЯНОВСЬКИЙ)

Погоджено із гарантом ОПП «Землеустрій та кадастр»

_____ (підпис) Н.Д. (Наталія ДАНИЛОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного
факультету

Протокол № 02 від "03" 09 2026 р.

Голова НМК ГГФ _____ (підпис) В.С. (Віталій СИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 5,5 годин – 165 змістових модулів – 3	Галузь знань: <u>19 Архітектура та будівництво</u> Спеціальність: <u>193 Геодезія та землеустрій</u> Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	<i>Обов'язкова</i>	
		Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		8-й	10-й
		Лекції	
		36 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		28 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		83 год.	147 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування знань і набуття умінь і навиків, оволодіння методами розробки землепорядних проектів з метою раціонального і ефективного використання земельних ресурсів.

Завданням навчальної дисципліни є формування теоретичних знань про методи і способи розробки землепорядних проектів з метою раціонального і ефективного використання земельних ресурсів, практичне застосування їх при внутрішньопольовій та внутрішньогосподарській організації землекористувань.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

б) спеціальних/фахових (СК): СК08. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів; СК13. Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Програмні результати навчання (РН): РН06. Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство; РН12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри; РН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень; РН15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- закономірності функціонування землі як природного ресурсу і засобу виробництва;
- теоретичні основи землепорядного проектування;
- порядок і організацію проектних робіт;
- зміст та порядок технічної і кошторисної документації при розробці робочих проектів;
- способи і прийоми створення повноцінної планово-картографічної основи для складання робочих проектів шляхом підбору, коректування і складання матеріалів топографо-геодезичних, агротехнічних і спеціальних вишукувань та обстежень;
- нормативно-правові документи у сфері земельних відносин (в т.ч. передпроектних і проектних роботах).

вміти:

- виконувати комплекс робіт щодо проектування основних та додаткових елементів при організації території;
- вести фінансово-кошторисну документацію робочого проекту;
- визначати еколого-економічну ефективність робочого проекту;
- володіти сучасними (зокрема геоінформаційними) методами, засобами та прийомами проектування.

бути здатним:

- планувати, організувати та виконувати проектні роботи, обстеження ґрунтів і земель при проведенні професійної діяльності в сфері геодезії та землеустрою;
- використовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при вирішенні спеціалізованих завдань і прийнятті рішень в сфері геодезії та землеустрою, нести відповідальність за прийняті рішення;
- розробляти проектну та іншу документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних

систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року No 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року No 722, зокрема:

- Ціль 11: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- Ціль 15: захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісочористування, боротьба з опустелюванням, і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи землевпорядного проектування.

Тема 1. Сутність землевпорядного проектування

Зміна земельних відносин і системи землекористування як передумови виникнення і удосконалення землевпорядного проектування. Сутність землевпорядного проектування як навчальної та наукової дисципліни. Поняття і сутність землевпорядного проектування. Мета і функції землевпорядного проектування. Об'єкти і напрями проектування землекористування. Місце землевпорядного проектування у системі землеустрою України. Принципи землевпорядного проектування. Предмет землевпорядного проектування.

Тема 2. Теоретико-методологічні основи землевпорядного проектування

Виникнення і розвиток системи землевпорядного проектування. Планування землекористування в Україні. Методологічні основи землевпорядного проектування. Планування землекористування в зарубіжних країнах. Політика Європейського Союзу щодо просторового розвитку. Рівні планування і типи планів землекористування окремих країн ЄС. Планування землекористування в США.

Тема 3. Планування і організація раціонального використання земель у системі землеустрою

Система планування і організації раціонального використання та охорони земель. Організація сталого землекористування. Адміністративно-територіальні утворення як об'єкт планування і організації використання та охорони земель. Планування використання та охорони земель як складова землевпорядного проектування.

Змістовий модуль 2. Методи землевпорядного проектування.

Тема 4. Методи землевпорядного проектування

Поняття про методи землевпорядного проектування. Системно-діагностичний аналіз регіонального, територіального і внутрішньогосподарського розвитку землекористування. Методи економічного районування (зонування). Методи типології території і класифікації придатності земель. Методи оцінювання економіко-географічного і природно-господарського використання території. Методи комплексного економічного оцінювання розвитку системи землекористування.

Тема 5. Методи аналітико-розрахункового обґрунтування і моделювання розвитку землекористування

Нормативний метод землевпорядного проектування. Балансовий метод. Метод циклів. Картографічний метод. Еколого-ландшафтний метод.

Тема 6. Методика і технології землепорядного проектування

Стадійність (етапність) землепорядного проектування. Підготовчі роботи і землепорядні вишукування. Складання проекту землеустрою. Перенесення проекту в натуру (на місцевість). Оформлення і видача землепорядної документації. Здійснення проектів землеустрою. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою. Основні технології землепорядного проектування. Комплексна технологія землепорядного проектування. Організація землепорядного проектування.

Тема 7. Організація здійснення схем і проектів землеустрою

Зміст робіт по здійсненню схем і проектів землеустрою. Розроблення планів здійснення схем і проектів землеустрою. Авторський нагляд, його зміст і методика здійснення. Землепорядне обслуговування і консалтинг.

Змістовий модуль 3. Розробка землепорядної документації і проектів територіального землеустрою.

Тема 8. Схеми землеустрою адміністративно-територіальних утворень у системі землепорядної документації

Завдання і мета складання схем землеустрою. Основні вимоги до складання схем землеустрою. Організація робіт, пов'язаних із складанням схем землеустрою. Нормативно-правова база, яку використовують при складанні схем землеустрою. Порядок складання схеми землеустрою адміністративного району. Земельно-ресурсний потенціал району. Еколого-ландшафтне районування та агроекологічне оцінювання земель. Розроблення пропозицій щодо вдосконалення розподілу й організації раціонального використання земель. Удосконалення міжгалузевого розподілу земель району на перспективу. Виділення територіальних зон з особливим правовим режимом використання земель. Удосконалення системи землеволодінь і землекористувань. Створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення. Усунення недоліків у розміщенні існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення.

Тема 9. Організація території сільськогосподарських підприємств

Оптимізація структури земельних угідь. Розрахунок площ, складання експлікацій, схеми розміщення земельних ділянок, які знаходяться в користуванні сільськогосподарського підприємства.

Тема 10. Техніко-економічне обґрунтування організації території земель природно-заповідного фонду та іншого призначення

Зміст техніко-економічних обґрунтувань. Методика розроблення техніко-економічного обґрунтування створення об'єктів заповідання природи. Обґрунтування основних природоохоронних рішень щодо зміни цільового призначення земель. Обґрунтування розвитку природоохоронних, рекреаційних, науково-дослідних, естетичних та інших природних комплексів і об'єктів. Інженерно-технічне облаштування території. Розвиток землекористування суміжних галузей. Природоохоронні заходи.

Тема 11. Складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень

Вимоги до складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Правові вимоги до проектування землекористування адміністративно-територіальних утворень. Формування меж землекористування міських і приміських зон. Структуризація землекористування міст для обґрунтування їхніх меж. Виготовлення проектної документації. Погодження та затвердження проектів формування (зміни) меж. Підготовчі роботи. Виготовлення технічної документації з перенесення проекту в натуру (на місцевість). Методика складання проектів формування (зміни) меж населених пунктів.

Тема 12. Складання проектів організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення

Основні вимоги до складання проектів. Порядок розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Методика розроблення проекту організації території. Підготовчі роботи і проведення землепорядних вишукувань. Функціональне зонування території. Організація території заповідної зони. Організація й влаштування території рекреаційної зони. Організація й влаштування території господарської зони. Проектування системи охорони та відтворення земель природних комплексів. Відновлювальні заходи (біологізація) лісових ресурсів, фауни та рідкісних рослин. Проектування заходів щодо захисту земель від ерозії, заболочення та інших негативних процесів. Розроблення заходів щодо охорони земель від руйнування і антропогенних негативних дій. Заходи щодо охорони водних джерел від забруднення. Визначення ефективності проектних рішень. Погодження і затвердження проекту, оформлення і виготовлення проектної документації

Тема 13. Складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових

Основи розроблення проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств та створення нових. Методика складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових. Оцінювання стану використання земель. Аналіз прав власності та оренди землі. Формування обмежень у використанні земель і земельних сервітутів. Еколого-економічне оцінювання ефективності проектних рішень впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових. Розгляд і затвердження проекту, виготовлення і видача проектної документації. Створення землеволодінь і землекористувань громадян, які ведуть сільськогосподарське виробництво. Надання громадянам земель для ведення сільськогосподарського виробництва. Порядок проектування землеволодінь і землекористувань фермерських господарств. Установлення меж земельної ділянки фермерського господарства. Розміщення садиби фермерського господарства. Усунення недоліків існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств.

Тема 14. Складання проектів відведення земельних ділянок

Правові основи та умови відведення земельних ділянок. Порядок вибору земельних ділянок для розміщення об'єктів землеустрою. Методика формування земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод. Розроблення проектів землеустрою щодо зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб.

Тема 15. Просторове планування і землепорядне проектування.

Правові основи просторового планування в Україні. Містобудівний кадастр. Містобудівна документація. Документи, які регулюють просторове планування. Регіональні аспекти планування територій. Зв'язок містобудівної і землепорядної документації при просторовому плануванні. Землепорядне проектування при розробці комплексних планів розвитку територій громад.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
	Усьо-го	у тому числі				Усьо-го	у тому числі			
		л	п/с	лаб.	с.р.		л	п/с	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи землепорядного проектування.										
Тема 1. Сутність землепорядного проектування	4	2			2	4	1			3
Тема 2. Теоретико-методологічні основи землепорядного проектування	4	2			2	4				4

Тема 3. Планування і організація раціонального використання земель у системі землеустрою	4	2			2	4				4
Разом за змістовим модулем 1	12	6			6	12	1			11
Змістовий модуль 2. Методи землепорядного проектування.										
Тема 4. Методи землепорядного проектування	6	2			4	6	1			5
Тема 5. Методи аналітико-розрахункового обґрунтування і моделювання розвитку землекористування	4	2			2	4				4
Тема 6. Методика і технології землепорядного проектування	14	2	4		8	14				14
Тема 7. Організація здійснення схем і проектів землеустрою	12	2	4		6	12	1	2		9
Разом за змістовим модулем 2	36	8	8		20	36	2	2		32
Змістовий модуль 3. Розробка землепорядної документації і проектів територіального землеустрою.										
Тема 8. Схеми землеустрою адміністративно-територіальних утворень у системі землепорядної документації	10	2	4		4	10	1	2		7
Тема 9. Організація території сільськогосподарських підприємств	16	2		8	6	16	1		2	13
Тема 10. Техніко-економічне обґрунтування організації територій земель природно-заповідного фонду та іншого призначення	10	2		4	4	10				10
Тема 11. Складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень	10	2		4	4	10				10
Тема 12. Складання проектів організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення	10	2		4	4	10				10
Тема 13. Складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових	12	2		4	6	12			2	10
Тема 14. Складання проектів відведення земельних ділянок	12	2		4	6	12			2	10
Тема 15. Просторове планування і землепорядне проектування	37	8	6		23	37	1	2		34
Разом за змістовим модулем 3	117	22	10	28	57	117	3	4	6	104
Усього годин	165	36	18	28	48	165	6	6	6	147

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/ф, з/ф
1	Перенесення проекту в натуру (на місцевість).	4, -
2	Схеми землеустрою та їх аналіз.	4, 2
3	Створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення	4, 2
4	Аналіз землевпорядної документації при розробці комплексних планів розвитку територій громад.	6, 2
	Усього годин	18, 6

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/ф, з/ф
1	Розрахунок площ, складання експлікацій, схеми розміщення земельних ділянок, які знаходяться в користуванні сільськогосподарського підприємства.	8, 2
2	Техніко-економічне обґрунтування створення об'єктів заповідання природи	4, -
3	Формування меж землекористування міських і приміських зон	4, -
4	Розроблення проекту організації території та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення	4,-
5	Складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових. Еколого-економічне оцінювання ефективності проектних рішень впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань	4, 2
6	Складання проектів відведення земельних ділянок	4, 2
	Усього годин	28, 6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин, д/ф, з/ф
1	Тема 1. Сутність землевпорядного проектування Зміна земельних відносин і системи землекористування як передумови виникнення і удосконалення землевпорядного проектування. Сутність землевпорядного проектування як навчальної та наукової дисципліни. Поняття і сутність землевпорядного проектування. Мета і функції землевпорядного проектування. Об'єкти і напрями проектування землекористування. Місце землевпорядного проектування у системі землеустрою України. Принципи землевпорядного проектування. Предмет землевпорядного проектування. [1, 4]	2, 3

2	Тема 2. Теоретико-методологічні основи землевпорядного проектування Виникнення і розвиток системи землевпорядного проектування. Планування землекористування в Україні. Методологічні основи землевпорядного проектування. Планування землекористування в зарубіжних країнах. Політика Європейського Союзу щодо просторового розвитку. Рівні планування і типи планів землекористування окремих країн ЄС. Планування землекористування в США. [1,4]	2, 4
3	Тема 3. Планування і організація раціонального використання земель у системі землеустрою Система планування і організації раціонального використання та охорони земель. Організація сталого землекористування. Адміністративно-територіальні утворення як об'єкт планування і організації використання та охорони земель. Планування використання та охорони земель як складова землевпорядного проектування. [1,4]	2, 4
4	Тема 4. Методи землевпорядного проектування Поняття про методи землевпорядного проектування. Системно-діагностичний аналіз регіонального, територіального і внутрішньогосподарського розвитку землекористування. Методи економічного районування (зонування). Методи типології території і класифікації придатності земель. Методи оцінювання економіко-географічного і природно-господарського використання території. Методи комплексного економічного оцінювання розвитку системи землекористування. [1,4]	4, 5
5	Тема 5. Методи аналітико-розрахункового обґрунтування і моделювання розвитку землекористування Нормативний метод землевпорядного проектування. Балансовий метод. Метод циклів. Картографічний метод. Еколого-ландшафтний метод. [1,2,3]	2, 4
6	Тема 6. Методика і технології землевпорядного проектування Стадійність (етапність) землевпорядного проектування. Підготовчі роботи і землевпорядні вишукування. Складання проекту землеустрою. Перенесення проекту в натуру (на місцевість). Оформлення і видача землевпорядної документації. Здійснення проектів землеустрою. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою. Основні технології землевпорядного проектування. Комплексна технологія землевпорядного проектування. Організація землевпорядного проектування. [1,2,3]	8, 14
7	Тема 7. Організація здійснення схем і проектів землеустрою Зміст робіт по здійсненню схем і проектів землеустрою. Розроблення планів здійснення схем і проектів землеустрою. Авторський нагляд, його зміст і методика здійснення. Землевпорядне обслуговування і консалтинг. [1,2,3,4]	6, 9
8	Тема 8. Схеми землеустрою адміністративно-територіальних утворень у системі землевпорядної документації Завдання і мета складання схем землеустрою. Основні вимоги до складання схем землеустрою. Організація робіт, пов'язаних із складанням схем землеустрою. Нормативно-правова база, яку використовують при складанні схем землеустрою. Порядок складання схеми землеустрою адміністративного району. Земельно-ресурсний потенціал району. Еколого-ландшафтне	4, 7

	районування та агроекологічне оцінювання земель. Розроблення пропозицій щодо вдосконалення розподілу й організації раціонального використання земель. Удосконалення міжгалузевого розподілу земель району на перспективу. Виділення територіальних зон з особливим правовим режимом використання земель. Удосконалення системи землеволодінь і землекористувань. Створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення. Усунення недоліків у розміщенні існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення. [1,2,3,4]	
9	Тема 9. Організація території сільськогосподарських підприємств Оптимізація структури земельних угідь. Розрахунок площ, складання експлікацій, схеми розміщення земельних ділянок, які знаходяться в користуванні сільськогосподарського підприємства. [1,2,3]	6, 9
10	Тема 10. Техніко-економічне обґрунтування організації територій земель природно-заповідного фонду та іншого призначення Зміст техніко-економічних обґрунтувань. Методика розроблення техніко-економічного обґрунтування створення об'єктів заповідання природи. Обґрунтування основних природоохоронних рішень щодо зміни цільового призначення земель. Обґрунтування розвитку природоохоронних, рекреаційних, науково-дослідних, естетичних та інших природних комплексів і об'єктів. Інженерно-технічне облаштування території. Розвиток землекористування суміжних галузей. Природоохоронні заходи. [1,2,3,4]	4, 10
11	Тема 11. Складання проектів установлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень Вимоги до складання проектів установлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Правові вимоги до проектування землекористування адміністративно-територіальних утворень. Формування меж землекористування міських і приміських зон. Структуризація землекористування міст для обґрунтування їхніх меж. Виготовлення проектної документації. Погодження та затвердження проектів формування (зміни) меж. Підготовчі роботи. Виготовлення технічної документації з перенесення проекту в натуру (на місцевість). Методика складання проектів формування (зміни) меж населених пунктів. [1,2,3,4]	4, 10
12	Тема 12. Складання проектів організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення Основні вимоги до складання проектів. Порядок розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Методика розроблення проекту організації території. Підготовчі роботи і проведення землевпорядних вишукувань. Функціональне зонування території. Організація території заповідної зони. Організація і влаштування території рекреаційної зони. Організація й улаштування території господарської зони. Проектування системи охорони та відтворення земель природних	4, 10

	комплексів. Відновлювальні заходи (біологізація) лісових ресурсів, фауни та рідкісних рослин. Проектування заходів щодо захисту земель від ерозії, заболочення та інших негативних процесів. Розроблення заходів щодо охорони земель від руйнування і антропогенних негативних дій. Заходи щодо охорони водних джерел від забруднення. Визначення ефективності проектних рішень. Погодження і затвердження проекту, оформлення і виготовлення проектної документації. [1,2,3,4]	
13	Тема 13. Складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових Основи розроблення проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств та створення нових. Методика складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових. Оцінювання стану використання земель. Аналіз прав власності та оренди землі. Формування обмежень у використанні земель і земельних сервітутів. Еколого-економічне оцінювання ефективності проектних рішень впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових. Розгляд і затвердження проекту, виготовлення і видача проектної документації. Створення землеволодінь і землекористувань громадян, які ведуть сільськогосподарське виробництво. Надання громадянам земель для ведення сільськогосподарського виробництва. Порядок проектування землеволодінь і землекористувань фермерських господарств. Установлення меж земельної ділянки фермерського господарства. Розміщення садиби фермерського господарства. Усунення недоліків існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств. [1,2,3,4]	6, 10
14	Тема 14. Складання проектів відведення земельних ділянок Правові основи та умови відведення земельних ділянок. Порядок вибору земельних ділянок для розміщення об'єктів землеустрою. Методика формування земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод. Розроблення проектів землеустрою щодо зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб. [1,2,3,4]	6, 10
15	Тема 15. Просторове планування і землевпорядне проектування. Правові основи просторового планування в Україні. Містобудівний кадастр. Містобудівна документація. Документи, які регулюють просторове планування. Регіональні аспекти планування територій. Зв'язок містобудівної і землевпорядної документації при просторовому плануванні. Землевпорядне проектування при розробці комплексних планів розвитку територій громад. [1,2,3,4]	23, 34
	Разом	57, 104

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – написання рефератів, есеїв, повідомлень, аналітичних довідок; [3] – практичні кейси; [4] – неформальна/інформальна освіта тощо

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи	Назва курсу	Посилання
Prometheus	Екопрактики для сільського господарства і громад	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/agriculture-and-community-eco-practices/
Prometheus	«Геоінформаційні системи у землевпорядкуванні (QGIS / ArcGIS)»	Посилання на головну Prometheus
Udemy	«Land Surveying: Subdivision Design and Plotting»	Посилання на Udemy
Платформа Світового банку в Україні / Дія.Освіта	«Модулі з просторового планування та інвентаризації земель»	Посилання на портал Дія.Освіта
Esri Training	«Transforming Imagery into GIS Data (Drone and Aerial Mapping)»	Посилання на Esri Training

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача): онлайн-тренінги для ґрунтознавців, екологів і землевпорядників (на базі ЗВО, наукових установ за відповідною спеціальністю/міждисциплінарним дотичним напрямом).

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, порівняльно-географічний, проблемного викладення та частково-пошуково-дослідницький. Використання матеріалів природничо- і ґрунтово-географічних досліджень та порівняльно-географічного аналізу.

Лекції із застосуванням наочних засобів, презентації, завдання для практичних занять та самостійної роботи, опрацювання нового матеріалу, в т.ч. із застосуванням інтернет-ресурсів.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- *словесні* - лекція, в тому числі з аналізом конкретних ситуацій, розповідь, пояснення, бесіда, дискусії;
- *наочні* - мультимедійні презентації, візуалізація, демонстрація відео-проектів;
- *практичні* - організація роботи в аудиторії з використанням необхідного обладнання; графічні роботи – робота з картами, складання таблиць, побудова профілів, графіків, діаграм; вправи - багаторазове повторення робіт з метою їх засвоєння.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний і періодичний контроль (усне опитування, тестування), оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумковий контроль (тестування, усне опитування).

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид контролю	Кількість балів
Опитування на лекційних заняттях (за опанування теми обсягом 2 год.)	Від 0 до 2 балів
Виконання практичних робіт (за кожну роботу)	Від 0 до 5 балів
Виконання завдань самостійної роботи студентів	Від 0 до 3 балів
Періодична контрольна робота (за заліковим модулем), тестування	Від 0 до 5 балів

Вид контролю	Бали	Критерії
Опитування на лекційних заняттях (за опанування теми обсягом 2 год.)	0	не володіє навчальним матеріалом
	1	володіє навчальним матеріалом та відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу
	2	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію
Виконання практичних робіт (за кожну роботу)	0	не володіє навчальним матеріалом
	1	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача
	2	використовує знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
	3	Правильно вирішує половину завдань, має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
	4	правильно вирішує більшість практичних завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
	5	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу
Виконання завдань самостійної роботи студентів	0	не володіє навчальним матеріалом
	1	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача
	2	правильно виконує завдання, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та формулювання

		висновків
	3	глибоко розкриває сутність завдань, використовуючи при цьому нормативну базу та літературу; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань при самостійній роботі.
Підсумкова контрольна робота	0 ... 20	Кількість вірних відповідей в тестових завданнях (20 тестових завдань, оцінка за 1 вірну відповідь - 1 бал)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Перелік питань для поточного, періодичного і підсумкового контролю

1. Поняття землевпорядного проектування.
2. Зміна земельних відносин і системи землекористування як передумови виникнення і удосконалення землевпорядного проектування.
3. Сутність землевпорядного проектування як навчальної та наукової дисципліни.
4. Мета і функції землевпорядного проектування.
5. Об'єкти і напрями проектування землекористування.
6. Місце землевпорядного проектування у системі землеустрою України.
7. Принципи землевпорядного проектування.
8. Виникнення і розвиток системи землевпорядного проектування.
9. Методологічні основи землевпорядного проектування.
10. Планування землекористування в зарубіжних країнах.
11. Політика Європейського Союзу щодо просторового розвитку.
12. Рівні планування і типи планів землекористування окремих країн ЄС.
13. Планування землекористування в США.
14. Система планування і організації раціонального використання та охорони земель.
15. Організація сталого землекористування.
16. Адміністративно-територіальні утворення як об'єкт планування і організації використання та охорони земель.
17. Планування використання та охорони земель як складова землевпорядного проектування.
18. Поняття про методи землевпорядного проектування.
19. Системно-діагностичний аналіз регіонального, територіального і внутрішньогосподарського розвитку землекористування.
20. Методи економічного районування (зонування).
21. Методи типології території і класифікації придатності земель.

22. Методи оцінювання економіко-географічного і природно-господарського використання території.
23. Методи комплексного економічного оцінювання розвитку системи землекористування.
24. Нормативний метод землевпорядного проектування.
25. Аналіз та порівняння окремих методів землевпорядного проектування (балансовий метод, метод циклів, картографічний метод, еколого-ландшафтний метод).
26. Методика і технології землевпорядного проектування. Стадійність (етапність) землевпорядного проектування.
27. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою.
28. Основні технології землевпорядного проектування.
29. Комплексна технологія землевпорядного проектування.
30. Організація землевпорядного проектування.
31. Організація здійснення схем і проектів землеустрою
32. Розроблення планів здійснення схем і проектів землеустрою. Авторський нагляд, його зміст і методика здійснення.
33. Землевпорядне обслуговування і консалтинг.
34. Схеми землеустрою адміністративно-територіальних утворень у системі землевпорядної документації. Завдання і мета складання схем землеустрою.
35. Основні вимоги до складання схем землеустрою. Організація робіт, пов'язаних із складанням схем землеустрою.
36. Нормативно-правова база, яку використовують при складанні схем землеустрою. Порядок складання схеми землеустрою адміністративного району. Земельно-ресурсний потенціал району.
37. Еколого-ландшафтне районування та агроекологічне оцінювання земель. Розроблення пропозицій щодо вдосконалення розподілу й організації раціонального використання земель.
38. Удосконалення міжгалузевого розподілу земель району на перспективу. Виділення територіальних зон з особливим правовим режимом використання земель.
39. Удосконалення системи землеволодінь і землекористувань. Створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення.
40. Усунення недоліків у розміщенні існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарського призначення.
41. Організація території сільськогосподарських підприємств. Оптимізація структури земельних угідь.
42. Техніко-економічне обґрунтування організації територій земель природно-заповідного фонду та іншого призначення.
43. Методика розроблення техніко-економічного обґрунтування створення об'єктів заповідання природи.
44. Обґрунтування основних природоохоронних рішень щодо зміни цільового призначення земель.
45. Обґрунтування розвитку природоохоронних, рекреаційних, науково-дослідних, естетичних та інших природних комплексів і об'єктів. Інженерно-технічне облаштування території. Розвиток землекористування суміжних галузей. Природоохоронні заходи.
46. Складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Вимоги до складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень.
47. Правові вимоги до проектування землекористування адміністративно-територіальних утворень.
48. Формування меж землекористування міських і приміських зон. Структуризація землекористування міст для обґрунтування їхніх меж.
49. Методика складання проектів формування (зміни) меж населених пунктів.
50. Складання проектів організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення.

51. Методика розроблення проекту організації території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення.
52. Складання проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та створення нових
53. Створення землеволодінь і землекористувань громадян, які ведуть сільськогосподарське виробництво.
54. Порядок проектування землеволодінь і землекористувань фермерських господарств.
55. Складання проектів відведення земельних ділянок
56. Розроблення проектів землеустрою щодо зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Для іспиту

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи (СР)												Підсумкова атестація	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3							
T1-3	СР	T4-5	СР	T6-7	СР	T8-9	СР	T10-12	СР	T13-15	СР	30	100
3	6	4	4	4	6	4	4	9	12	6	8		

- T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
90-100/зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі

	реалізації поставлених завдань. Здатний виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань при самостійній роботі.
75-89/зараховано	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; з деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, при цьому допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішує більшість практичних завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання.
60-74/зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	використовує знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішує половину завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
35-59/ не зараховано з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішує окремі завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
0-34 / не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

13.Методичне забезпечення

1. Робоча програма і силабус навчальної дисципліни.
2. Конспекти лекцій та плани практичних і лабораторних занять.
3. Методичні матеріали до проведення практичних, лабораторних занять та виконання завдань.
4. Підручники і навчальні посібники.
5. Питання для поточного контролю і тестові завдання.
6. Питання і завдання для самостійної роботи.
7. Презентації, блок-схеми, графіки та інші ілюстративно-демонстраційні засоби навчання.

14. Рекомендована література

Нормативні документи

1. ДБН Б.1.1-13:2012. Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні [Чинний від 2012-01-10]. Київ, 2012. 41 с.
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25. 10. 2001 р. №2768 111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 черв. 2021 р. № 632. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2021-%D0%BF#Text>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель : Закон України України від 17 черв. 2020 р. № 711 IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>
5. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 7 лип. 2011 р. № 3613 VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
6. Про затвердження Порядку формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади : <https://www.minregion.gov.ua>
7. Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2021 р. № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-2021-%D0%BF#Text>
8. Про землеустрій : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858 IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
9. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України № 554 IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text>
10. Про охорону земель : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 962 IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
11. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 черв. 1991 р. № 1264 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
12. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16 черв. 1992 р. № 2456 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
13. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038 VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
14. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність : Закон України від 23 груд. 1998 р. № 353 XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>

Основна

1. Довідник із землеустрою / За ред. Новаковського Л.Я. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: Аграрна наука, 2015. 492 с.
2. Дорош О.С., Бутенко Є.В., Купріянчик І.П. Застосування даних дистанційного зондування землі при вирішенні проблем управління землями сільськогосподарського призначення: монографія. К.: Медінформ, 2015. 258 с.
3. Кравець О. Я., Ільків Є. Ю., Дутчин М. М. Землевпорядне проектування: лабораторний практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2021. 36с.
4. Кравець О. Я. Землевпорядне проектування: конспект лекцій. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 86 с.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні (перша редакція) / Мінрегіон України ; ТОВ “Укрніпцівільбуд”. Київ, 2021. 230 с.
6. Сохнич А.Я., Богіра М.С., Яременко Ю.І., Стойко Н.Є. Державний контроль за використанням земель. Підручник. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2018. 240 с.

7. Третяк А.М., Будзяк О.С., Третяк В.М., Дорош О.С., Будзяк В.М., Юречко Ю.О. Екологія землекористування: навчальний посібник. Київ: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.
8. Третяк А. М., Дорош Й. М., Третяк Р. А., Лобунько Ю. В. Землевпорядний процес : навчальний посібник. Херсон : Олді-плюс, 2018. 276 с.
9. Третяк А.М. Землеустрій : підручник. Херсон : Олді-плюс, 2019. 520 с.

Додаткова

1. Богіра М.С., Ярмолук В.І. Землевпорядне проектування. Київ: Агроосвіта, 2011. 440 с.
2. Богіра М.С., Ярмолук В.І. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посібн. Львів: ЛНАУ, 2010. 334 с.
2. Гарнага О. М. Основи управління землекористуванням: монографія. Рівне: НУВГП, 2014. 212 с.
3. Земельна політика європейського співтовариства: принципи, проблеми, реалізація: монографія / А. Г. Мартин [та ін.]. К.: Компринт, 2017. 159 с.
4. Моніторинг земельних відносин в Україні. 2016-2017: статистичний щорічник. Програма «Підтримка прозорого управління земельними ресурсами в Україні». К.: 2018. 168 с.
5. Паньків Зіновій. Еволюція землекористування в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 188 с.
6. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.
7. Паньків З.П., Наконечний Ю.І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
8. Пастернак В.І., Флекей З.П. Землевпорядне проектування: упорядкування території багаторічних плодоягідних насаджень: навчальний посібник. Львів: Львівський державний аграрний університет, 2004. 120 с.
9. Ступень М. Г. Державний земельний кадастр: сучасний стан і шляхи його вдосконалення. Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 176 с.
10. Ступень М.Г., Гулько Р.Й., Микула О.Я., Шпик Н.Р. Кадастр населених пунктів: Підручник. Львів"Новий світ-2000", 2004. 392 с.
11. Ступень М.Г., Добрянський І.М., Микула О.Я., Шпик Н.Р. Містобудівний кадастр: Навч.посібник.Львів: ЛДАУ, 2003.224 с.
12. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: Навч. посібник. К.: Вища освіта, 2006. 528 с.
13. Третяк А.М., Другак В.М., Колганова І.Г. Землевпорядне проектування: впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та їх угідь. К. : ЦЗРУ, 2007. 246 с.
14. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: Монографія. Херсон, 2013. 650 с.
15. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: Навч. посібник. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2008. 576 с.
16. Третяк А.М. Економіка землекористування та землевпорядкування: навч. посібник. К. : ЦЗРУ, 2004. 542 с.
17. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 360 с.

Електронні інформаційні ресурси

- Сайт Верховної Ради України (закони, кодекси та ін.). Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- Земельний вісник України: <http://zemvisnuk.com.ua/>
 - Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Режим доступу: <http://land.gov.ua/>.
 - Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. Режим доступу: <http://www.lib.onu.edu.ua/>.